

7.4.2020

Tulevaisuusvaliokunta

Asia: E 61/2019 vp valtioneuvoston selvitys: EU:n komission tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta (Green Deal) 11.12.2019

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Annika Lindblom

Pääsihteeri, Suomen kestävän kehityksen toimikunta

Kestävän kehityksen näkökulmasta Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (European Green Deal) antaa mahdollisuuden tarkastella EU:n keskeisiä kestävyyshaasteita kokonaisvaltaisesti ja koota keskeiset toimenpiteet yhteen asiakirjaan. Nimestään huolimatta vihreän kehityksen ohjelmassa on paljon laaja-alaisen kestävän kehityksen politiikan elementtejä ja sitä voidaanakin tarkastella komission keskeisenä kestävän tulevaisuuden ohjelmapaperina.

EU:n jäsenmaat ja eurooppalaiset kansalaisjärjestöt, ml. Suomen hallitus ja järjestöt, ovat peräänkuuluttaneet komissiolta kunnianhimoista strategiaa, jonka kautta se loisi askelmerkit ja konkreettiset toimenpiteet globaalin Agenda2030:n toteuttamiseksi Euroopan unionissa vuoteen 2030 mennessä. Komission mukaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman yhtenä tavoitteena on juuri edistää Agenda2030:n ja sen kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG) saavuttamista. Tavoitteena on siirtyminen ilmastoneutraaliin, resurssitehokkaaseen ja kilpailukykyiseen talouteen, jossa huomioidaan luonnonvarojen kestävyys. Komission pyrkimyksenä on lisäksi rakentaa vihreän kehityksen ohjelman kautta EU:sta oikeudenmukainen ja hyvinvoiva yhteisö, jossa ketään ei jätetä jälkeen.

Yhtenä keskeisenä tavoitteena vihreän kehityksen ohjelmalla on valtavirtaistaa kestävä kehitys osaksi kaikkea EU-politiikkaa. Kestävän kehityksen näkökulmasta tämä on potentiaalisesti erittäin tehokas keino edistää kokonaisvaltaista kestävää kehitystä kaikilla sektoreilla. EU:n ydinpolitiikkalohkoista irrallisella kestävän kehityksen strategialla olisi aina vaarana marginalisoitua ja jäädä vain joidenkin aktiivisten pääosastojen ja sektoreiden toiminnan viitekehyydeksi. Toimikunnan pääsihteeristö katsoo, että tällaiselle vihreän kehityksen ohjelmasta erilliselle EU:n kestävän kehityksen strategialle ei ole tarvetta.

Kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeristön näkemys on, että Euroopan vihreän talouden ohjelmalla on kaikki edellytykset toimia laaja-alaisena kestävän kehityksen viitekehyydenä Euroopan unionissa. Edellytyksiä tukee komission linjaus eurooppalaisen ohjausjakson (European Semester) kytkemisestä tiiviimmin kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanon seurantaan. Globaalien kestävän kehityksen tavoitteiden tuominen osaksi eurooppalaista ohjausjaksoa mahdollistaa erityisesti ympäristö- ja ilmastotavoitteiden tuomisen osaksi EU:n talouspolitiikan ohjausta, jossa pääpaino on ollut enemmän sosio-ekonomisen kehityksen ohjauksessa ja seurannassa.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa korostetaan, että politiikkajohdonmukaisuutta tulisi vahvistaa eri politiikkojen kesken, jotta ilmastoneutraalius- ja muut politiikkatavoitteet, ml. kestävän kehityksen tavoitteet saavutettaisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti Euroopassa. Myös tämä näkökulma puoltaa kestävän kehityksen tavoitteiden, erityisesti ilmastotavoitteiden, integrointia osaksi ohjausjaksoa.

Komissio toteaa, että Euroopan vihreän kasvun ohjelmassa asetetaan kestävyys sen kaikissa merkityksissä ja kansalaisten hyvinvointi toiminnan keskiöön. Tämä edellyttää eri kestävyysulottuvuuksien yhteensovittamista. Kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeristö näkee, että tätä tavoitetta tukee EU:n vuotuisen kestävän kasvun strategian (Annual Sustainable Growth Strategy, ASGS) painotukset neljästä toisiaan täydentävästä kestävyysulottuvuudesta – ympäristön kestävyys, tuottavuuden kasvu, oikeudenmukaisuus ja makrotalouden vakaus. Niiden toisiaan vahvistava rooli luo hyvän perustan sille, että kestävän kehityksen tavoitteita voitaisiin edistää myös osana talous- ja työllisyyspolitiikan ohjausta.

Kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeristö pitää erinomaisena, että vihreän kehityksen ohjelmassa on vahva toiminallinen ote ja että se sisältää runsaasti konkreettisia lainsäädäntöaloitteita. Pääsihteeristö tukee erityisesti ohjelman kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, jossa tavoitellaan hiilineutraaliutta 2050 mennessä ja vahvistetaan ilmastonäkökohtien integrointia kaikille keskeisille sektoreille, erityisesti energia-, liikenne- ja maatalous- ja maankäyttösektoreille.

Pääsihteeristö tukee myös EU:n kansainvälistä johtajuutta ilmastotoimissa ja luonnon monimuotoisuuden edistämisessä sekä korostaa näkemystä, että luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja ilmastomuutos ovat erottamattomat ja toisiinsa vaikuttavat kiireelliset uhat yhteiskunnalle ja ihmisten hyvinvoinnille, joihin on puututtava yhdessä ja kaikilla rintamilla.